

особливостей. Набуття навичок міжкультурної комунікації є необхідною потребою сьогодення, допомагає краще пізнати відмінності різних культур, досягати вищого рівня взаєморозуміння.

Список використаних джерел

1. Манакін В. М. Мова і міжкультурна комунікація: навч. посібник. Київ: Видавничий центр «Академія», 2012. 288 с.
2. Oliynyk T. I. Raising cross-cultural awareness through English language teaching. *Іноземні мови*. 2008. № 4. С. 29–32.

Васильченко Софія Андріївна,

здобувач ступеня вищої освіти бакалавра
Національного університету «Запорізька
політехніка»

Науковий керівник:

доцент кафедри українознавства та загальної
мовної підготовки Національного
університету «Запорізька політехніка»,
доктор філософії у філологічних науках,
доцент ***Онуфрієнко Г. С.***

**НОВА Й АКТУАЛІЗОВАНА В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ
ЛЕКСИКА В МАСМЕДІЙНИХ ДЖЕРЕЛАХ СУЧАСНОЇ
УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ**

Поняття «нове» в мові відносно поняття «усталене» в мові детермінується універсальною категорією «час». Еволюціонування соціуму на різних локаціях і нові умови його розвитку, нова парадигма суспільства, нові поняття обов'язково викликають і відповідні зміни в лексичній системі мови, динамізуючи її та імпульсуючи появу нової лексики. Це потребує комплексного дослідження нових лексем, створення словників неологізмів, що в цілому позначається на результатах розвитку неології як прикладної науки. Мовна природа неологізмів, тенденції лексичної неологізації та критерії систематизації неологічного матеріалу – об'єкт дослідницької уваги в наукових дослідженнях таких українських мовознавців, як Г. Віняр, Д. Мазурик, О. Нелюба, Г. Онуфрієнко, Л.Симоненко, О. Стишов, О. Тищенко, Л. Туровська та ін. У наукових працях визначено, зокрема, провідні тенденції сучасної міжмовної взаємодії при творенні досить великого і затребуваного нині масиву неологізмів гібридної мовної природи [2], проаналізовано нові терміни юридичної сфери [3], проілюстровано новітню політичну лексику [1]. Поява лексичних інновацій в мові – процес перманентний, хоча відбувається з різною швидкістю в різні історичні періоди, з різних причин, мотивується різними змінами та подіями, має різні результати в різний час та потребує лексикографічної фіксації. Його перебіг пов'язаний із суспільними, політичними, економічними змінами і залежить від їх важливості для носіїв мови. За академічною дефініцією загальнономовні

неологізми (від грец. νέος – молодий, новий і λογισμός – судження, вислів) – це слово, а також його окреме значення, вислів, які з’явилися в мові на цьому етапі її розвитку і новизна яких усвідомлюється мовцями, тоді як авторські неологізми вжиті тільки в окремому акті мовлення, тексти чи мовленні певного індивіда [4, с. 73].

В умовах сьогодення українська мова чутливіше реагує на суспільні зміни. З початку 24 лютого 2022 р. повномасштабної війни рф проти України і внаслідок воєнно-політичного протистояння в українській мові з’являються нові слова та словосполучення, що завдяки доступності масмедійному ресурсу отримали широкого вжитку в країні. Війна викликала нагальну потребу в нових словах, в актуалізації лексем, що перебували на периферії лексичного складу мови. Словниковий запас кожного українця помітно поповнився неологізмами, які використовують ледь не щодня журналісти в новинних телепередачах і в радіоефірі, які ми чуємо під час виступів глави держави, а також у приватних розмовах із рідними, друзями, близькими. Тож цілком логічно, що популяризація таких новотворів серед населення активізувала теперішню дослідницьку роботу українських науковців з пошуку і вивчення цієї лексики та скерувало на створення коротких словників неологізмів воєнного часу, зручних для використання завдяки своєму електронному формату. Наприклад, відомо, що кореспондент АрміяInform Євген Букет уклав словник воєнних неологізмів, зауваживши в передмові, що новотвори з’являються та виходять з ужитку майже щодня [5]. Дослідники нової лексики поділяють думку, що вік неологізмів зазвичай досить короткий: деякі з них можуть зникнути так само швидко, як і з’явилися, проте окремі слова надовго закарбовуються в мові і втрачають статус неологізмів, стаючи невід’ємною частиною її лексичного складу.

Завдяки міжнародній підтримці та можливостям допомоги Україні військовою європейською технікою з’явилися такі новотвори, як *байрактарити*, *енлоїти*, *джавелінити*, *стінгерити*, *хаймарсити*, що є похідними від іменників іншомовного походження дієсловами на позначення дій, якими ЗСУ нищать ворога на своїй рідній території. До групи найбільш частотних у використанні в різних масмедійних ресурсах та в повсякденному спілкуванні неолексем, що дійсно набули нині неабиякої популярності завдяки своєму лексичному значенню, відносимо за результатами проведеного дослідження утворені різними видами морфологічного способу іменники та дієслова, як-от: *арестовлення* (на позначення заспокійливої риторики; від прізвища сучасного українського політичного діяча Олексія Арестовича; суфіксальний спосіб творення), *заукраїнити* (завдати втрат і ганьби під час бойових дій нападнику на Україну; префіксально-суфіксальний спосіб творення), !!!! мамкувати (не виконувати простих дій для збереження життя; суфіксальний спосіб творення), *наволонтерити* (знайти щось вкрай необхідне; префіксально-суфіксальний спосіб творення). Серед утворених у синтаксичний спосіб неологізмів набули

значної поширеності словосполуки як з прямим, так і з переносним значенням, наприклад: *мінусувати путінську армію* (завдавати збитків армії держави-нападника на полі бою у ході повномасштабної війни проти України; використовується задля повідомлення про втрати країни агресора, нанесені ЗСУ), *тракторні війська* (про участь у боротьбі з нападником українських фермерів, які використовували трактори для буксування російських танків та іншої техніки держави-агресора на полі бою на початку повномасштабного вторгнення), *чисте небо* (відбій повітряної тривоги з початку вторгнення рф на територію України), *закрите небо* (потужна військова система активної багатопланової оборони НАТО проти балістичних ракет та ударних бойових літаків агресора), *пінг-понгова дипломатія* (перекладання відповідальності з однієї країни на іншу; словосполучення використав міністр закордонних справ України Дмитро Кулеба в березні 2022 року під час звернення до НАТО щодо питання закрити небо України під час війни з рф), *брудна бомба* (вибуховий пристрій, який містить радіоактивні речовини, а вибухає завдяки звичайній вибухівці).

До групи лексем, які давно функціонують у мові у своєму прямому значенні, однак під час воєнної агресії рф в Україні набули ще й переносного значення, відносимо, зокрема, такі іменники, як *дискотека* (метафоричне позначення бойових дій), *мультик* (універсальний сучасний військовий одяг, що має забарвлення для різних місцевостей), *педали* (спеціальне військове взуття), *зеленка* (лісосмуга чи будь-яка інша лісиста місцевість, де розташувалися військові підрозділи), *бавовна* (вибух на російській чи тимчасово окупованій території). Паралельно з морфологічними новотворами в сучасній українській мові набули актуалізації свого лексичного значення у період воєнного стану вже відомі слова та словосполуки. Наприклад, це іменники *дерадянізація*, *деколонізація*, *денаціфікація*, *репатріація*, *глорифікація*, *колабораціонізм*, *держава-терорист*. На окрему наукову увагу заслуговують зафіксовані в друкованих джерелах масмедійної комунікації іменникові новотвори *війноміка*, *дінфейк*, *рашизм*. Важливим об'єктом у лінгвістичних дослідженнях нової лексики є й такі новотвори, що за своїм значенням близькі до поняттєвого змісту термінів на позначення юридичних та міжнаукових понять, а відтак мають перспективу офіційно ввійти в писемну та усну наукову і ділову комунікацію, в підручники, навчальні посібники, словники, довідники, глосарії до університетських дисциплін.

Отже, неологізми, збагачуючи словниковий склад української мови якнайбільше та якнайшвидше саме у сфері масмедійної комунікації, засвідчують розвиток мови у відповідь на все нове у соціумі, оперативно стаючи вербальними маркерами певного історичного часу та потенційним ресурсом для термінофондів техніки, науки, у тому числі різних галузей права.

Список використаних джерел

1. Гулай В. Енциклопедичний словник-довідник: Новітня політична лексика (неологізми, okazіonalіzmi та інші новотвори). За заг. ред. д-ра політ. наук Хоми Н. М. Львів: «Новий Світ – 2000», 2020. 492 с.
2. Онуфрієнко Г.С. Гібриди у складі неологічної лексики кінця XX століття. Вісник Дніпропетровського університету. Серія: Мовознавство. Випуск 9. Дніпропетровськ: ДНУ, 2003. С. 214–219.
3. Онуфрієнко Г.С. Неонімації як когнітивно-поняттєвий ресурс сучасного юридичного тексту. Українська мова в юриспруденції: стан, проблеми, перспективи: матеріали XVII Всеукр. наук.-практ. конф. Київ: НАВС, 2021. С. 19–22.
4. Українська мова: Енциклопедія. Київ : Українська енциклопедія ім. М. П. Бажана, 2000. 752 с.
5. Словник неологізмів від АрміяInform. URL: <https://armyinform.com.ua/2022/07/20/armiyainform-predstavlyaye-slovyk-neologizmiv-ukrayinskoyi-movy/>.

Глушан Каріна Сергіївна,

здобувач ступеня вищої освіти бакалавра
навчально-наукового інституту № 1
Національної академії внутрішніх справ
Науковий керівник:
викладач кафедри правничої лінгвістики
Національної академії внутрішніх справ
Федорова А. П.

УКРАЇНСЬКА МОВА В СУЧАСНИХ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖАХ

Розвиток української мови частково залежить від глобалізаційних процесів, що відбуваються у суспільстві, зокрема, через активне впровадження у сучасний побут українців комп'ютерних технологій, а особливо – Інтернету та соціальних мереж [1, с. 7]. Щороку соціологічні дослідження фіксують збільшення розмаїття соціальних мереж та їхніх користувачів. Цей різновид інтернет-комунікації відображає багатогранність діяльностей, взаємодій, зв'язків людей у соціумі. Глобальний комунікативний простір, активне спілкування у соціальних мережах – все разом дало поштовх для дослідників виявити науковий інтерес до зазначеної проблематики.

Грунтовні дослідження мережевого спілкування висвітлено у працях українських авторів, зокрема таких, як: «Соціальні інтернет-мережі як засіб задоволення інформаційних потреб» Т. Фісенко, «Соціальні аспекти комунікації в мережі Інтернет: феноменологічний аналіз» С. Коноплицького, «Мова та соціальні мережі: механізми взаємопроникнення» Т. Полтавець.

Мета наукової роботи полягає у з'ясуванні особливостей українська мови у мережевому просторі.